దుర్వ్యసనం

"నాకిప్పుడు అత్యవసరంగా పదిహేను రూపాయలు కావాలి," అన్నాడు మా శివానందం.

"నా దగ్గిర లేవు పో!" అని నేనన్నాను.

మావాడు మండిపడి, "నిన్ను నేను డబ్బు అడగటంలేదు. నీ డబ్బు నాకు విషంతో సమానం.... నాలో నేను డబ్బు కావాలి అనుకున్నాను- తప్పా?" అన్నాడు.

"తప్పులేదు – లోపలే అనుకుంటే."

"లోపలే అనుకుంటే నీ కెట్లా తెలియటం?"

"నాకు తెలియకపోతే ఏం?"

"ఇయ్యకపోతే ఘానె, ఇచ్చేవాడినన్నా చూపించు."

ఎక్కడో అక్కడ డబ్బు పుట్టిస్తేనేగాని వాడు నన్ను వదిలేటట్టు కనపడ లేదు.

"నీ దగ్గిర ఏమయినా డబ్బున్నదిటే పిల్లదానా?" అని నేను నా భార్యను అడిగాను.

"ఉంది. ఎంత కావాలి?" అన్నది మా ఆవిడ.

"పది హేను!"

"పది హేనే? ఏం చేస్తారూ?"

"మీ అన్నకు కావాలట!"

"నా దగ్గిర దమ్మిడీలేదు," అని నా భార్య ఖచ్చితంగా అంది. మా శివానందం రచ్చగెలిచి ఇంట గెలవని ఘటం.

సరే, ఇద్దరమూ డబ్బిచ్చేవాడి కోసరం వెతుకుతూ బయలుదేరాం. సాయంకాలం నాలుగు లగాయతు రాత్రి ఏడున్నర దాకా చెడ తిరిగాం. తిరిగి తిరిగి మా యిద్దరి కాళ్ళూ పడిపోయినవన్నమాట. ఎక్కడా డబ్బు పుట్టలేదు. వందమందినైనా అడిగి ఉంటాను నోరుచేసుకుని! ఇందులో మరొక విశేషం ఏమిటంటే, నా స్నేహితులు కనపడితే నేను అడగవచ్చునుటగాని, మావాడి స్నేహితులను వాడు అడగరాదట ఆది వాడి గౌరవహానికి హేతువుట!

కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఏడున్నరకు మేమిద్దరమూ ఇంటిదారి పట్టాం. మా సుబ్రహ్మణ్యం గారింటి మీదిగా వస్తుండగా నాకొక ఆలోచన తట్టింది – వాణ్ణి కూడా ఎందుకు అడిగిచూడకూడదు?

సుబ్రహ్మణ్యం అంటే మా చెల్లెలి బావగారు, సామాన్యంగా డబ్బుదగ్గిర కాస్త ఇదిగా ఉండేమనిషి. అయితేనేం? ఆ రోజు తెల్లవారి లేచి ఎంతమందిచేత నేను "లేదు" అనిపించుకోలేదు?

గొంతెత్తి "సుబ్రహ్మణ్యం!" అని పిలిచాను.

"ఓయ్! ఎవరువారు! రండి లోపలికి!" అని మహా ఉత్సాహంతో సుబ్రహ్మణ్యం లోపలినించి పిలిచాడు. నేనూ మావాడు లోపలికి నడిచాం. గదిలో సుబ్రహ్మణ్యం భార్యతో చాలా సంతోషంగా, అమిత బిగ్గిరిగా అస్పష్టమైన సంభాషణ జరుపుతున్నాడు. మా చెల్లెలి తోడికోడలు సుభద్ర, మొగుడి వంక అమిత కోపంతో చురచురా చూస్తున్నది."

"హల్....లో! వీరు ఎవరు? షి-శివానందగారా? రండి, రండి, రండి!" అని మమ్మల్ని గోడల మీదికి ఆహ్వానించి సుబ్రహ్మణ్యం భార్యతో, "వీడు ఎవరో తెలుసునా? నీ సోదరుడనుకో! నీ సోదరుడు!" అన్నాడు నన్ను చూపిస్తూ.

సుబ్రహ్మణ్యం బుద్ధివేసి వచ్చాడని అప్పుడే గ్రహించగలిగాను. ఇదీ ఒకందుకు మేలే అయింది. ఇప్పుడు సుబ్రహ్మణ్యం కంటె దానకర్ణుడు ఉండబోడు.

నేను మెల్లిగా వాడి భుజంతట్టి "ఒరే, సుబ్రహ్మణ్యం! నీతో ఒక రహస్యమైన పని ఉండి వచ్చాను!" అన్నాను.

సుబ్రహ్మణ్యం వాడి పెళ్ళాం భుజంతట్టి, ఆమె చెవిలో బిగ్గరిగానే "రహస్యం! తెలిసిందా? నువ్వు వినకూడదు!" అన్నాడు. ఆమె మొగుడివంక తీవ్రంగా చూసి వెళ్ళిపోయింది.

"ఒరే! నాకు అర్జంటుగా పదిహేను రూపాయలు కావలసి వచ్చాను. ఇస్తావా?" అన్నాను.

సుబ్రహ్మణ్యం శుభవార్త విన్నవాడల్లే పొంగిపోయి నన్ను కౌగలించుకుని జేబులోనించి మనీ పర్సుతీసి నా చేతులో పెట్టి కావలసినంత తీసుకోమన్నాడు. దానిలో ఒక్కదమ్మిడీ కూడాలేదు.

సుబ్రహ్మణ్యానికి ఈమాట తెలియజేయటానికి చాలకాలం పట్టింది. వాడు చాలా పశ్చాత్తాపం కనబరుస్తూ రేపువస్తే ఇస్తానని తెలియజేశాడు. నేను మా శివానందం వంక ప్రశ్నార్థకంగా చూశాను.

"రేపయినా ఫరవాలేదు!" అన్నాడు శివానందం.

సుబ్రహ్మణ్యం దగ్గిర శలవు తీసుకుని ఇద్దరమూ బయటికి వచ్చాం, గడప దగ్గిర మాకు సుభద్రమ్మ ఎదురుపడి ఒక్కమాట మాట్లాడి మరీ వెళ్ళమన్నది. ముగ్గురమూ వంట ఇంట్లోకి వెళ్ళాం.

నేను మా బావమరిదిని ఆవిడకు ఎరుక పరిచాను. ఆవిడ తన మొగుడి తాగుడు భారతం మొదలుపెట్టింది. శివానందం మాట అందుకున్నాడు. ఇద్దరూ ఎంత సేపటికీ తెగకుండా ఉపన్యాసాలు ప్రారంభించారు. ఒకరిమాట ఒకరు వినటంలేదు. ఆవిడ తన మొగుణ్ణి దూషించటమూ, మావాడు తాగుడును దూషించటమూ, వాళ్ళిద్దరూ నన్ను కూడా మరిచిపోయారు.

కాస్త సందుచేసుకుని నే నెక్కడో విన్న నాలుగు ముక్కలూ అన్నాను.

"తాగుడులో ఉన్న విశేషం ఒకటి చూశారోలేదో, తాగదగిన వాళ్ళున్నారు, తాగదగని వాళ్ళున్నారు. కొందరు తాగి పశువులై పోతారు. కొందర్ని తాగుడు పెద్ద మనుష్యులను చేస్తుంది. తాగినప్పుడు వాళ్ళంత మంచి వాళ్ళు, అంత సువ్వభావులు ఉండరు. తాగుడు —"

మావాడూ సుభద్రమ్మగారూ నావంక ఒక్కక్షణం అర్థంలేని చూపులు

చూసి వాళ్ళ గోలలో వాళ్ళు మాట్లాడటం మొదలుపెట్టారు. అందుకని నేను నా ఉపన్యాసం చాలించి మౌన ముద్రవహించాను.

చిట్టచివరకు సుభద్రమ్మగారు అలిసిపోయి తన ఉపన్యాసం అపుదల చేసింది. మావాడు కూడా అలిసిపోయి చివరి మాటల్లోకి వచ్చాడు.

"ఇదుగో చూడండి - మీ పేరేమిటో? – సుభద్రమ్మగారూ? ఇక దాచటం ఎందుకూ? నేను సంఘ సంస్కర్తను. సంఘాన్ని ఇటువంటి దురాచారాలనుంచి రక్షించటం నావిధిగా నేను భావించుకున్నాను. సుబ్రహ్మణ్యం గార్ని ఒక్కగంటలో తాగుడు మానేసేటట్టుచేసే పూచీ నాది!"

"బాబు! బాబు! ఆ పనిచెయ్యి, నాయనా! అపని చేస్తివా నీకెంతైనా పుణ్యం ఉంటుంది - నేను చచ్చి నీకడుపున పుడతా!" అని సుభద్రమ్మగారు మావాడికి వరం ఇచ్చింది.

ఈ ఇద్దరూ ఒక దోవలోనే ఉన్నారని నాకు అనుమానం తోచింది.

"ఒక్కమాట అడగనా, సుభద్రమ్మా?" అన్నాను.

"ఏమిటి, నాయనా?"

"సుబ్రహ్మణ్యం తాగివచ్చి ఏమైనా వెధవ వేషాలు వేస్తాడా!"

"అయ్యో! అడగాలా? ఇందాక మీరిద్దరూ చూడలా?"

"చాలా ఆపేక్షగా ఉన్నట్టు కనపడ్డాడే!"

సుభద్రమ్మగారి మొహం సిగ్గుచేత ఎర్రబడ్డది.

"అయితే సరా?" అన్న దావిడ. "ఆమాటలూ! ఆ తూలుడూ! రామ రామ! సాటివాళ్ళల్లో తలఎత్తుకుని తిరగడానికికూడా –"

మా శివానందం అందుకున్నాడు–

"నువ్వెప్పుడూ తప్పు దారి తొక్కమంటావేమిటి? తాగుడు మనిషిని పశువునుగా మారుస్తుంది. ఏ కారణంవల్లగానీ తాగుడు మంచిదని వాదించటానికి బుద్ధికలవాడెవడూ పూనుకోడు, ఏమిటో మాట్లాడతావేమిటి?"

"నా కెందుకు లేనిపోనిది! మీ యిష్టం!....మనం పోదాంపద"! అన్నాను.

మర్నాడు ఆదివారం, మా శివానందం నన్ను సుబ్రహ్మణ్యం గారింటికి బయలుదేర తీశాడు. మావాడు ఉపన్యాసం ఇవ్వటానికి బయలుదేరుతున్నాడని తెలిసి, నేను కూడా ఎందుకన్నాను.

"ఆ డబ్బు అడిగి తీసుకోవా?" అన్నాడు.

సరే నేను కూడా బయలుదేరాను.

సుబ్రహ్మణ్యం అప్పుడే భోంచేసి కుర్చీలో కూర్చుని సిగరెట్టు కాల్చుకుంటూ ఇంగ్లీషు వారపత్రిక పేజీలు తిరగవేస్తున్నాడు, మమ్మల్నిద్దర్నీ చెరొక కుర్చీలోనూ కూర్చోపెట్టాడు. వచ్చినపని ఏమిటని అడిగాడు.

మా శివానందంగాడు గొంతు సవరించుకుని లేచినిలబడి చొక్కాపై గుండీని సముదాయిస్తూ ఉపన్యాసం ప్రారంభించాడు. ఆ ఉపన్యాసం విపులంగా ఇక్కడ చెప్పను. శివానందం ఒక విషయం తీసుకుని ఒకటి వదిలిపెట్టడనటానికి వీలులేదు. వాడు తాగుడును అన్నివేపులనించీ "ఎటాక్" చేశాడు. సుబ్రహ్మణ్యాన్నే తీసుకున్నాడు. సుబ్రహ్మణ్యంతో, "అతను ఎంత ప్రజ్ఞావంతుడు ఎంత మేధావి, ఎంత దారిద్ర్యాన్నించి ఎంత హోదాలోకి వచ్చాడు! – ఈ విషయాలన్నీ గమనించమన్నాడు. ఈ దురభ్యాసం అతన్ని ఎంత హాస్యాస్పదుణ్ణి చేస్తున్నదో చూడమన్నాడు. ఇందువల్ల అతని భార్యారత్నం హృదయం ఎంత ఖేదిస్తున్నదో చూడమన్నాడు. మనం ఒకపాడు అలవాటుకు చిక్కిపోవటంకన్న శోచనీయమైన సంగతి ఉందా" అన్నాడు.

మా శివానందం మాట్లాడుతున్నంతసేపూ సుబ్రహ్మణ్యం వాడివంక విచిత్రంగా చూస్తూ కూర్చుని, మావాడు కూచోగానే, "మీ అభిప్రాయం నాకు సరిగా బోధపడలేదు. నేను సరదాకు తాగుతాను. నాకు డబ్బు సమస్యలేదు. తాగితే నాకు ప్రపంచం స్వర్గంగానూ మనుష్యులంతా దేవతల్లేనూకనిపిస్తారు," అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"ఆ స్వర్గమూ, దేవతలూ అనేదంతా భ్రమ. మాయ, కల. మీరు సత్యాన్ని ఎదుర్కోవాలి. మీ భార్యారత్నం –"

"నా భార్యా రత్నం ఒక డాంఫూల్! దానికి మెదడు లేదు."

"అది కాకా – మిమ్మల్ని ఈ దుర్వ్యసనం ఇంకా తుదముట్టించలేదు. మీరింకా మొదట్లోనే ఉన్నారని మనవి చేస్తున్నాను."

"నాకు తాగుడు అలవాటయిపోయిందని మీరు భావిస్తున్నట్టున్నారు. కావాలంటే నేను ఒక్క సంవత్సరంపాటు తాగకుండా ఉండగలను!"

శివానందం బిగ్గరగా నవ్వాడు.

"ఉండగల ననుకుంటున్నారు! ఉండగలిగితే ఎందుకు ఉండటం లేదూ?"

"అవసరం లేదు కనకా?"

"అదే అలవాటంటే."

సుబ్రహ్మణ్యం మావాడివంక చిత్రంగా చూస్తూ "నా భార్య కోరినట్టయితే నేను ఒక్క సంవత్సరంపాటు తాగకుండా ఉంటాను," అన్నాడు.

"ఆమాట మీదే ఉండండి!" అన్నాడు శివానందం.

మీపని అయిపోతే మీరు వెళ్ళవచ్చునన్నట్టు చూశాడు సుబ్రహ్మణ్యం మా యిద్దరివంకా, శివానందం నావంక చూశాడు.

"ఇంకొక్కపని ఉందిరా నీతో, సుబ్రహ్మణ్యం!" అన్నాను.

"ఏమిటది?"

"పదిహేను రూపాయలు కావాలి! బదులివ్వగలవా?"

"పదిహేనురూపాయలే! అర్జంటా? రేపుచూసి చెబుతాను!"

నేను శివానందం వంకచూసి, సుబ్రహ్మణ్యంతో "సరేలే!" అన్నాను. ఇద్దరమూ బయటికి వచ్చాం.

"మళ్ళీ వాయిదా వేశాడే!" అన్నాడు శివానందం. నేను మాట్లాడలేదు.

శివానందమూ నేనూ నాలుగయిదురోజులు తిరిగాం సుబ్రహ్మణ్యం చుట్టూ. చివరకు సుబ్రహ్మణ్యం లౌక్యంగా.

"నాకు ఇప్పుడప్పుడే డబ్బు వచ్చేటట్టులేదు. మరొకచోట చూసుకోరాదా?" అన్నాడు.

బయటికి వచ్చిన తరవాత శివానందం నామీద ఎగిరిపడ్డాడు.

"చేతులారా చేసుకున్నావు. అనుభవించు. సుబ్రహ్మణ్యం తాగుడు పూర్తిగా మానేశాడు!" అన్నాను.

తాగుడుకూ అప్పు ఇవ్వటానికీ ఏం సంబంధమని శివానందం తర్కించాడు. అర్థంచేసుకోలేకపోతే నోరుమూసుకోమని వాడికి సలహా ఇచ్చాను.

తరవాత ఒకటి రెండు రోజులకు సుభద్రమ్మ మాయింటికి వచ్చింది. ఆవిడ వాలకంచూస్తే ఏడుపు బలవంతాన దిగమింగుకుంటున్న దాని మాదిరిగా కనిపించింది.

"ఏమిటి విశేషాలు?" అని అడిగాను.

"ఈ పెద్దమనిషి నాకొంపతీశాడు. మీ బావగారికి నామీద ఆపేక్ష పోయింది. నావంక అమిత అసహ్యంగా చూస్తున్నారు. నేను తాగుడు మానమని బతిమాలానని ఆయనకు లోపల కోపంగా ఉంది."

"మీకేమీ పరవాలేదండీ అట్లా తెచ్చిపెట్టుకున్న కోపం ఎంతకాలం ఉంటుంది కనక? తాగుడు మానటంవల్ల కలిగే ఉపయోగం ఆయనకు మాత్రం ఎప్పటికైనా అవగతం కాదా?" అని భరవసా ఇచ్చాడు శివానందం.

ఆవిడ ఏమీ తృప్తిపడ్డట్టు కనిపించలేదు.

"ఇప్పుడైనా నామాట విను, సుభద్రమ్మా! నువ్వు ఇప్పుడేవెళ్ళి నీ మొగుణ్ణి బతిమాలి తాగిరమ్మను తెలిసిందా? అంతా సరిఅయి ఊరుకుంటుంది," అన్నాను.

మావాడు వెనకనించి "ఛీ!ఛీ! ఓరి అప్రాచ్యుడా!" అంటున్నాడు. కాని సుభద్రమ్మ మొహం వికసించింది. ఆమె కళ్ళుతుడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

"ఏంసలహా ఇచ్చావు!" అన్నాడు శివానందం.

"నువ్వు క్షమించి నోరుమూస్తావా? సుబ్రహ్మణ్యాన్ని నేను బాగా ఎరుగుదును. వాడు ఆడదాన్ని నెత్తిన పెట్టుకునేరకంకాడు వస్తుతహా. తాగి ఉన్నప్పుడు పెళ్ళాన్ని ఎంతో ఆపేక్షతో చూస్తాడు. ఆమెతో ఎంతో సరదాగా ఉంటాడు. నువుచెప్పు. ఆ భార్య మొగుణ్ణి అందంచేత పరవశుణ్ణి చేస్తుందా, తెలివిచేత మెప్పించగలుగుతుందా? ఆ పారవశ్యం తాగుడువల్ల వచ్చిన తరవాత ఆభార్యేవాడికి – వాడేఅన్నట్టు – దేవతల్లే కనపడుతుంది. వాళ్ళిద్దరికీ నువ్వు ఎడబాపులు చెయ్యవలసిన అవసరం ఏమిటో నాకు అర్థంకాదు."

"అట్లా పెళ్ళాన్ని ప్రేమించటం తప్పంటాను. సత్యాన్ని ఎదుర్కోవాలి మనిషి అయినవాడు!"

ఆ రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు నేనూ మా శివానందంగాడు భోంచెయ్య బోతుండగా సుబ్రహ్మణ్యం తూలుతూ వచ్చాడు.

"ఒరే, బ్రషర్! ఇదుగో నువ్వడిగిన డబ్బు! నీ యిష్టం వచ్చినప్పుడు తిరిగి ఇయ్యి!" అని నాచేతులో రెండు పదిరూపాయల కాగితాలు పెట్టి నిష్క్రమించాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

నేను మావాడూ ఒకరి మొహం ఒకరు చూసుకున్నాం.

"వాడు తాగి ఉండకపోతే ఈ డబ్బు ఇచ్చి ఉండడు. అట్లా డబ్బు తీసుకునేకన్న మానటం మంచిదంటాను. మనిషి అయినవాడు సత్యాన్ని –"

శివానందం పెద్ద పెడబొబ్బపెట్టి నామీదికి లంఘించి నాచేతులో నోట్లు ఊడలాక్కున్నాడు.

(ప్రథమ ముద్రణ : మార్చి 1936, వినోదిని)